

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Sebast. Izquierdo Alcarazensis Soc. Iesv, svpremis
Inquisitionis Senatvs Censoris, Et Olim Complvti SS.
Theologiæ Professoris. Pharvs Scientiarvm**

Izquierdo, Sebastián

Lugduni, 1659

Quæst. 1. Per quid iuuetur intellectus humanus ad pro ducendam
intellectionem.

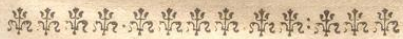
[urn:nbn:de:hbz:466:1-95620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95620)

PHARVS SCIENTIARVM. TRACTATVS I.

De origine, & natura intellectiōnis
humanæ.

DIAS tantum disputationes habebit hic Tractatus. In quarum prima, quæstione secunda, per quasdam hypothesēs tota Philosophia sensuum externorum, & internorum succinctè tradetur. Vt inde appareat, quomodo omnis nostra intellectiō à sensibus sumit exordium. In secunda autem de natura nostra intellectiōnis; atque adeò apprehensionis simplicis, iudiciij, & discursus. Deque modo, quo cuncta pro statu præsentē per species rerum sensibilium intelligimus, differetur.

DISPVATIO PRIMA.

*De origine intellectiōnis humanæ
pro statu præsentē.*

IN hâc disputatione de principiis præsertim physicis tam remotis, quam proximis, à quibus suam ducit originem humana intellectiō, sermo erit.

QVÆSTIO PRIMA.

*Per quid iunetur intellectus humanus ad
ducendam intellectiōnem?*

Humanum intellectum appello eam hominis facultatem, quæ intelligendi, & ratiocinandi principium est. Intellectio autem humana dicitur ipsa operatio, siue actus intelligendi. De cuius vtriusque existentia nemo, qui ratione polleat, Pharus Scientiarum Tom. I.

dubitare potest. Cum sit certissimum tam inter Catholicos, quàm inter Ethnicos Philosophos intellectum humanum potentiam quandam esse animæ rationalis; intellectiōnem autem, actum talis potentie.

Quamquam autem aliqui ex Græcis Philosophis hallucinati posuerint intellectum nostrum potentiam materiale, siue corpoream, atque passivam esse influxum recipientem ab intellectu quodam agente, quem substantiam separatam esse putabant, aut inferiorem Deo, aut ab ipso Deo indistinctam. Certissimum tamen, & prorsus indubitabile est, esse illum potentiam animæ nostræ rationalis, omnino spirituales, & incorpoream. Id, quod docuit Arist. lib. 3. de Anim. cap. 3. & cum eo omnes Peripatetici, præsertim Catholici. Deduciturque plane ex dogmate Catholico, quo credimus animam rationalem hominis spirituales esse, vt habetur ex Concilio Lateran. sub Innocentio III. in cap. Firmiter. de Summa Trinitate, & fide catholica, & in alio Concilio Later. sub Leone 10. sess. 8. constatque ex multis Scripturæ locis, & ex multis Patribus apud Conimb. lib. 2. de Anim. cap. 1. q. 1. art. 6. & apud Soar. lib. 1. de Anim. cap. 9. De quo videri possunt Albert. lib. 3. de Anim. tract.

A

tract. 2. cap. 4. Soar. lib. 4. de Anim. cap. 8. Rub. Tract. de intellectu possib. q. 1. & alij Recentiores.

3 Vtrum autem potentia intellectiva realiter distinguatur ab anima, vel secus, sub controuersia est. Affirmant Thomistę communiter, quos referunt, & sequuntur Conimb. lib. 2. de Anim. cap. 3. q. 4. Soar. disp. 18. Metaph. sec. 3. Tolet. lib. 2. de Anim. cap. 4. quest. 9. Valent. tom. 1. disp. 6. quest. 32. punct. 2. Rub. lib. 1. de Anim. tract. de potentiis anima quest. 1. & Vazq. 1. 2. disp. 14. cap. 3. vniuersaliter putantes potentias vitales tam materiales, quàm spirituales realiter ab anima, atque à substantia animalis esse distinctas; esseque accidentia quedam, seu proprias passiones ipsius animę, vel substantię; Nominales verò, & Scotistę omnes cum Scoto in 2. dist. 16. quest. unica. Pet. Hurt. disp. 4. de Anim. sec. 4. Arriag. disp. 3. de Anim. sec. 3. subf. 4. Ouid. cont. 3. de Anim. punct. 2. Franch. Alph. disp. 6. de Anim. sect. 2. & alij Recentiores communiter docent nullam potentiam vitalem esse substantię superadditam; sed prorsus esse ab illa indistinctam realiter: atque ita potentias, quę proprię sunt solius animę, vt intellectus, & voluntas, cum anima identificari: Cum composito autem, quę sunt compositi. Alij verò tertiam sententiam mediam sequentes, potentias spirituales faciunt idem cum anima; materiales autem superadditas esse dicunt. Ego etsi sententiam primam probabilem putem, magis tamen in secundam inclino, eo potissimum argumento ductus, quod non sunt multiplicandę de facto entitates sine necessitate; neque necessitas apparet ponendi eiusmodi potentias substantię superadditas. Et quod pro hac sententiā apte videntur stare Augult. tom. 1. lib. 10. Confess. cap. 14. tom. 9. tract. 15. in Ioan. tom. 10. serm. 3. de temp. & clarus tom. 3. lib. de Spiritu, & animā cap. 3. & 13. Si tamen hic liber est eius. Idor. lib. 11. Ethymol. cap. 1. & Bern. serm. 11. in Cant. de quo plura apud Authores citatos.

4 Adde cum doctoribus secundę sententię, esto intellectus, & voluntas realiter distinguerentur ab anima, fore nihilominus vt substantia animę cum illis immediatę deberet concurrere ad operationes intelligendi, & volendi (quo potissimum fundamentum sententię oppositę arbitrantis, substantiam immediatę operatiuam non esse, infirmatur) quoniam alioquin neque operationes libere voluntatis essent imputabiles animę, neque principium volitiuum; sed intellectuum dumtaxat cognosceret obiectum amandum: subindeque volitiuum in incognitum ferretur per suum amorem, quod vtrumque est absurdum. Addunt præterea Recentiores ne per rationem quidem nostram distingui formaliter potentiam intellectiuam ab anima; idemque censent de volitiua, & reliquis; eo quod nulla est necessitas distinguendi per rationem potentiam à substantia cum qua realiter idem est. Falluntur tamen citra dubium, vt constabit ex dicendis disp. 2. q. 4. Vbi ostendimus omnem actum siue primum, siue secundum necessariò distingui per rationem à subiecto, cuius est actus, necessitate quidem, non tam ex rebus ipsis nata, quàm ex nostro modo cognoscendi pro presenti statu.

5 Iam cum apud omnes sit conspicuum intellectum nostrum non per se ipsum; sed per actum intelligendi sibi superadditum, sibi que accrescentem intelligere; quandoquidem modo intelligens, in modo non intelligens est, vt experientia monstrat.

Tum huiusmodi actum in ipso intellectu residere, aut intime ipsi annexum esse, vt etiam experientia est notum. Circa influxum tamen intellectus in talem actum dissidium quondam fuit. Nam quidam putarunt omnem potentiam cognoscitiuam ad cognoscendum merę passiuę se habere, neque vllum concursum effectiuum præstare, censentes alij cognitionem in sola passione, seu receptione speciei impressę consistere; speciem autem ab obiecto potentię imprimi siue immediatę, vt accidit sensibus externis, siue mediatę, vt accidit intellectui, & sensui interno. Alij intellectum speciatim ab alio principio recipere intellectionem ipsam, nempe ab actu phantasię, aut ab alia potentia dicta intellectu agente; cum tamen ea non intelligat, sed quę recipit intellectionem. Prioris opinationis fuerunt Venetus, Nyphus, Gotfridus, Caietanus, & alij; Posterioris, Almaynus, Durandus, Ocham, Gabriel, & Alliacensis apud Conimb. lib. 2. de Anim. cap. 6. q. 1. Rub. ibid. q. 1. & tract. de actu intell. poss. q. 2. & Soar. lib. 3. de Anim. cap. 3. & 4. Vera tamen, & iam ab omnibus recepta sententia est, intellectum humanum effectiuę ad intellectionem concurrere; Pariterque de aliis potentiis creatis tum cognoscitiuis, tum etiam appetitiuis censendum esse. Sic S. Th. 1. p. q. 27. art. 1. & ibi eius interpretes Conimb. Soar. & Rub. locis citatis, & apud eos alij plures, & omnes Recentiores.

Et quidem, quod nulla cognitio in sola receptione speciei impressę possit consistere, est manifestum; quia sæpe tam in sensibus externis, quàm in intellectu sunt tales species receptę, quin resultet cognitio, vt experientia monstrat in dormientibus, aut aliò distractis. Vniuersaliter autem, quod nulla potentia cognoscitiua recipiat cognitionem ab alio principio constat primò; quia effectio cognitionis vitalis est, atque adeo à principio vitali necessariò prodire debet: Quale esse non potest nisi sit intrinsecum viuienti. Ponere autem intra viuens duo vitalia principia; aliud factiuum cognitionis; aliud cognoscitiuum in sententia probabiliori non distinguente potentias vitales à substantia viuientis impossibile est. Absolutę autem superuacaneum, & à ratione alienum: quia nullum aptius ad producendam cognitionem potest excogitari principium, quàm ipsa potentia cognoscitiua. Secundo, quia voluntas nostra non potest non causare effectiuę suam amorem liberum, cum libertas necessariò exposcat actiuitatem in principio libere operante, vt dicendum alibi. Tum eam de facto non se habere merę passiuę in Trident. sess. 6. can. 4. definitur. Ergo idem dicendum de intellectu, & de alia quauis potentia cognoscitiua; quia eadem est ratio, quod ad rem attinet de potentiis appetitiuis, ac de cognoscitiuis. Nec refragatur Arist. dum lib. 2. de Anim. cap. 5. docet, sensum esse potentiam passiuam. Et lib. 3. cap. 4. intelligere esse quoddam pati. Nam, vt expendit noster Aquilonius lib. 1. sue Optica propof. 7. i. iis tantum vult sensum, & intellectum speciem ab obiecto pati, aut sane pati etiam à se ipsis obiecti cognitionem: Quo eorum actio non excluditur. Porro intellectum recipere in se etiam intellectionem, vt potentiam passiuam eius, nemo est, qui dubitet; quia nec potest operari independentē à subiecto, vt est commune omni causę creatę, nec aptius aliud subiectum, quàm ipsum potest excogitari ad talem recipiendam operationem; imò repugnat aliud in sententia non distinguente reali-
ter

ter ab anima potentias spirituales eius, qualis necessarium esse debet potentia receptiva intellectio- nis, utpote actus spiritualis. Quo iure idem cen- sent omnes de voluntate. De aliis vero actibus cog- nitionis, & appetitus materialibus certum est et- iam, aut in potentiis ipsis, aut saltē in organo cor- poreo, cui tales infunt potentie recipi ob propor- tionalem rationem.

7 His ita stabilitis accedens iam ad scopum præ- sentis quaestionis, suppono, ut certum, intellectum non determinari à se ipso ad producendam intel- lectionem. Nam, cum non sit potentia libera, sed na- turalis, & necessaria in suis operationibus, si nihilo alio à se distincto, & denud adueniente indigeret, ut in suos prodiret actus, semper esset in intellectu- ne continua eorum, quæ intelligere potest. Quod planè absurdum est. Deinde, quia intellectus plura succes- sivè potest cognoscere; secus verò omnia simul; ne- cessarium omnino est, ut aliquid successivè accedat quo nunc ad hoc obiectum, nunc ad aliud cognos- cendum determinetur, siue id sit species impressa, siue aliud quidpiam. Quod hic suscipimus exami- nandum. Dicitur autem species impressa in uniuersum ea forma accidentalis, quæ vel ab obiecto de- rivata, vel aliunde comparata, siue prout vim ha- bet determinandi, iuvadique potentiam cognosci- tiuam ad eliciendam cognitionem talis obiecti. Quæ etiam species intentionalis absolute vocari solet. Tametsi hoc nomen speciei item expressæ commune sit.

8 Igitur varia in hac re fuerunt antiquorum sen- tentiæ. Nam Plato, quemadmodum omnia corpo- rea ad divinam ideam imaginem facta esse putavit; & eandem similitudinem eius in sese, quoad eorum naturam pateretur, gerere, ita mentem nostram ut- pote à Deo etiam natam impressas illorum formas in se, non rerum ipsarum participatione, sed primæ ideæ habere docet; per quas cuncta intelligat. Ita- que initium omnis intellectio- nis, & scientiæ in ani- mi ponit ideis naturæ inditis ab initio. Sensus verò ad ideam illas, seu formas, specie- bus excitandas con- ferre; quippe, quæ corporis grauitate consopite sunt, & magna ex parte obliterata. Hinc in Meno- ne, Phædone, aliisque in locis omnem scientiam nostram appellat, velut prioris vitæ recordatio- nem. Putabat enim animas hominum priusquam in corpora immergerentur, extitisse, & vixisse, sibi- que congenitas habuisse omnium rerum ideas, siue no- tiones. Auicena autem lib. 6. *Natur. part. 5. cap. 6.* & 7. species etiam, seu formas intelligibiles ponit in animâ inditas à naturâ; quibus ad intelligendum iunetur. Differt verò à Platone, quod putat huius- modi species successu temporis infundi ab intelli- gentiis separatis; atque etiam transacta intellectu- ne perire. At Plato ab initio creationis animæ in- ditas, & semper permanentes ponebat. Arist. verò, & cum eo omnes Peripatetici, & plerique ferè alij Philosophi existimant omnem omnino nostri intellectus cognitionem à cognitione sensuum or- tum habere; neque esse aliquid in mente nostra insitum à naturâ præter intelligendi vim, quo pos- sit ad intelligendum iuvare. Eam enim initio esse instar cuiusdam rudis tabulæ, in qua nihil depictum sit; donec sensuum ministerio acceptis sensibilibus rerum formis, seu speciebus, paulatim sibi depingat cæterarum rerum imagines; ita habet Arist. lib. 3. de Anim. tex. 1. 4. & sæpe alibi. Vnde subdit tex. 3. 9. *Et ob hoc qui non sentit aliquid, nihil vtrique addiscet, neque intelliget.* Aristotelem sequuntur omnes Phi- losophi nostrates, atque Theologi cum S. Th. 1. p. *Pharus Scientiarum. Tom. 1.*

q. 84. art. 3. & 4. qui oppositam sententiam dam- nat tanquam errorem in Philosophiâ. Quam nihi- lominus ex parte amplexus est Sebastianus Faxius Philosophus non ignobilis nostri sæculi in lib. de demonstratione n. 4. ubi docet. Neque omnia in- telligi à nobis per formas, seu species sensibilibus rerum à sensibus suppeditatas, ut Arist. statuit, ne- que omnia per formas, seu ideas inditas à naturâ, ut voluit Plato; sed pleraque priori modo, poste- riori autem quædam, nimirum, quæ notissima sunt, & ad notiones communes spectant, ut totum esse maius sua parte; bonum esse appetendum, &c.

Inter eos tamen, qui cum Arist. fatentur cuncta 9 per species sensibilibus rerum per sensus hausas à nostro intellectu cognosci; adhuc superest dissi- dium quoddam. Aliqui enim dixerunt intel- lectum nostrum non per species sibi impressas iuvari ad intelligendum, ut ad sentiendum sensus iu- uantur; sed immediatè per ipsum actum, siue spe- ciem expressam sensus nostri corporei interni, si- ue Phantasie, quem actum, aut speciem Phanta- sma vocare solent (tametsi valde improprie, ut di- cemus postea) ita ex antiquioribus Peripateticis Themistius, Theophrastus, & Auempace. Ex Theologis autem Henric. Duran. Bachon. & alij apud Conimb. lib. 3. de Anim. cap. 5. q. 3. art. 1. & Rub. tract. de intell. pess. q. 2. Cum quibus sentit ex parte Ouedo contr. 5. de Anim. punct. 3. dum ait ad intelligendum obiectum sensatum non per speciem impressam; sed per sensationem inter- nam eius iuvari immediatè intellectum. Reliqui tamen scholastici vno ore assenerant intellectum nostrum per species sibi immediatè impressas cun- cta intelligere. Quæ quidem species à rebus dum- taxat sensibilibus, atque ab externis, internisque sensibus suam originem ducunt. Atque adeo præ- ter ea, quæ sensus capiunt, reliqua omnia obiecta per species alienas à nostro intellectu cognosci; hoc est per species proprias sensibilibus rerum; vel, quæ ab speciebus eorundem sensibilibus ori- ginem trahunt. Ita Alex. Albert. Bonavent. Ri- chard. Schot. & alij, quos referunt, & sequuntur Conimb. & Rub. supra S. Th. 1. p. q. 5. art. 1. & sæpe alibi; & reliqui omnes Theologi, atque Phi- losophi præci, ac moderni.

Propositio 1.

Intellectus noster nullas habet species à naturâ 10 sibi congenitas, ut dicebat Plato. Neque pro tem- pore ab intelligentiis, aut à Deo infusas, ut pu- tabat Auicena. Sed quæcumque cognoscit per species sibi acquisitas ministerio sensuum cog- noscit.

Hæc propositio iam citra omne dubium est constans inter omnes Philosophos, & Theolo- gos. Nec de ea videtur inter Catholicos dubitari posse, ob consonantiam, quam habet cum prin- cipiis fidei. Probari autem potest primò; quia, quæcumque à nobis intelliguntur, aut sunt obie- cta sensibilia; aut adinstar sensibilibus apparent, ut experientia constat: ergo nihil nobis represen- tatur per species infusas; sed cuncta per sensibi- lium species. Si enim darentur species infusæ, saltem comparatione obiectorum, quæ per sen- sus non intrant, ea utique non adeo obicure, & in- star sensibilibus rerum; sed ut in se sunt apparen- t: deberent enim tales species citra omne dubium proprie, esse quia alienæ frustra infunderen- tur quando, tam copiosum earum prouentum

A 2 nobis

nobis sensus suppeditant. Constat autem propriarum specierum proprium esse representare, ut in se sunt singula obiecta, quorum sunt propria.

11 Secundo, vel dantur species infusae, aut inditae insensibilium rerum duntaxat; vel etiam praeterea sensibilibus. Si primum. Ergo, qui caecus natus est, nullum omnino conceptum formare poterit de colore, aut lumine, quod planè contra experientiam est. Cum constet caecum à natiuitate perinde agere de coloribus, eosque concipere, atque res alias, quantum species non accepit per sensus. Si autem secundum dicatur, nempe omnium omnino obiectorum dari species infusas: sequitur caecum à natiuitate tam proprium conceptum de coloribus habiturum, quam alij, qui intuentur colores. Quod etiam est contra experientiam, cum constet eiusmodi caecum instar aliorum sensibilibus colores apprehendere.

12 Tertiò, si anima haberet species infusas, independentes à sensibus operari posset, & intelligere, quod etiam constat falsum esse. Nec satis est, si respondeas sensuum operationes necessarias esse, vel ut excitentur species congenitae, ut volebat Plato: vel ut anima conuertatur ad intelligentiam agentem, & infundentem species, ut Auicena putabat. Quoniam sensationes materiales non videntur habere proportionem ad excitandas species infusas rerum adeo alienarum ab accidentibus sensibilibus, ut sunt quaedam, quas homo nescit. Nec videtur conuenienter dici posse; aut species naturaliter inditas, ut eas posuit Plato, naturaliter etiam posse frustrari omni effectui, si forsan sensus non operentur, aut intelligentiam, seu Deum expectaturum sensus operationes, ut species infunderet, iuxta Auicena Philosophiam: quandoquidem tales operationes cum plerisque obiectis cognoscendis proportionem non habent. Tum, ut plurimum nulla esset ratio, cur hæc potius quam aliae species aut excitandae essent, aut infunderentur.

13 Quarto denique si per species infusas beneficio sensuum aut excitatas, aut denuò infusas cognosceremus, nullo nobis opus esset discursu intellectus; sed satis esset curare multa, & varia sentire; ut multa nobis, & varia species intellectuales excitarentur, aut darentur; quae semel excitatae, vel datae, mox propriorum obiectorum iudicium singulae procrearent. Quo etiam fieret, ut nulla in nobis dubitatio, formido, aut error esse posset; Quae omnia planè sunt absurda; & contra experientiam.

14 Ex quibus constat contra Foxium, ne aliquorum quidem obiectorum esse in nobis species inditas à natura; sed omnes notiones communes, quantumvis ea sint clare, virtute nostri intellectus, atque inuamine specierum sensibilibus in nobis gigni, ut ex dicendis in decursu patebit amplius.

15 Nec solum obiecta naturalia, seu naturaliter cognoscibilia cognoscit homo pro statu praesenti per species rerum sensibilibus; sed etiam supernaturalia, seu, quae sub cognitionem supernaturalem cadunt. Itaque ad nullam supernaturalem cognitionem earum, quibus à Deo iuxta ordinariam prouidentiam donamur, quales sunt actus fidei, actus prudentiae infusae, & reliquae huiusmodi sanctae cogitationes, infunditur nobis ab ipso species supernaturales; sed per easdem species naturales oriundas à sensibus, per quas naturales, dictos etiam supernaturales actus cognitionis concipimus. Ita sentiunt omnes Theologi communiter, quos refert, & sequitur Ripalda noster tom. 1. de ente supern. disp. 54. sec. 1. Valq. 1. 2. disp. 79. n. 47. Salas 1. 2. tract. 10.

disp. 3. n. 18. Coninc. 2. 2. disp. 16. n. 15. Turrian. 2. 2. disp. 38. dub. 5. Molin. in concor. q. 14. art. 13. disp. 8. & segg. Ant. Perez. in Laurea Salmanti. certam. 6. scholast. n. 33. Aegid. de Praesentat. lib. 11. de Beat. q. 5. ar. 2. n. 21. & q. 8. ar. 6. §. 2. n. 13. Soar. lib. 2. de Attrib. c. 15. n. 6. & lib. 6. de grat. c. 14. n. 10. 13. & 14. & alij vniuersim afferebant, aut supponentes actus praedictos in nobis dependentes à Phantasmatibus, ab speciebusque subinde obiectorum sensibilibus progigni. Etenim, ut intellectus noster eiusmodi actus supernaturales concipiat, speciebus supernaturalibus nequaquam eget; nam ut ipse naturalis cum sit à Deo potest eleuari, vel per habitum infusum, vel per auxilium extrinsecum sibi indebitum ad tales actus eliciendos, ita pariter species alienae naturales, ut illum ad id muneris adiumentum, eleuari possunt. Aliundèque experientia competum est non aliter apparere nobis obiecta per actus supernaturales, quam per naturales; imò nos nequimus discernere, quinam sint naturales, & quinam supernaturales; tam similis est utrorumque modus representandi obiecta. Id solum experimur, & scimus per omnes nos simili modo ad instar sensibilibus rerum cuncta cognoscere. Quod argumento est manifesto tam actus supernaturales, quam naturales in intellectu nostro per species alienas sensibus haustas generari. Quod insuper alia facta argumenta proportionem seruata probant. Accedit, quod si ad actus supernaturales species nobis infunderentur à Deo; ea utique in Baptismo simul cum habitu fidei, aliisque donis permanentibus ad actus supernaturales necessariis infunderentur, ut bene ponderat Ripalda. Quo fieret, ut homines externam, & naturali instructione Ecclesiae ad credendum fide diuinam non indigerent, quin imò independentes à Phantasia, & consequenter ab omni etiam dispositione corporea visu rationis expedito pollerent ipso omni aetate ad exercendos omnes supernaturales actus, ad quos haberent species infusas. Quod utrumque est absurdum. Accedit praeterea, quod, qui in scientiis naturalibus versati sunt, melius, quam rudes concipiunt mysteria supernaturalia, dum circa illa per fidem, aut alios actus supernaturales versantur; quod etiā non obscure arguit eiusmodi actus per species naturales ab obiectis naturalibus oriundas peragi.

Adde illustrationes supernaturales extraordinarias; quales interdum habent contemplatiui etiam usque ad raptum, & ecstasim per species itidem naturales solere fieri, quia huiusmodi illustrationes rarissime, aut ferè nunquam sunt independentes à Phantasmatibus, mediā videlicet notitiā, seu scientiā per se infusā, qualem solum constat habuisse Christum D. aut etiam B. Virginem. Imò quoties in ecstasim rapiunt, id ex vehemēte attentione sensus materialis interni nascitur, ut late docet Soar. 10. 2. de Relig. lib. 2. c. 17. Omnis autem operatio nostri intellectus à Phantasmatibus dependens eo ipso per species alienas rerum sensibilibus transigitur, ut ex dicendis in segg. apparebit.

Propositio 2.

17 Omnis intellectio nostra ab specie intelligibili, ut vocat, ipsi intellectui impressa promanans, uero ab actu, seu specie Phantasiae (quod abusiue Phantasma appellatur) immediate concurrente cum intellectu.

Hæc propositio est contra Duran. & alios relatos n. 9. Quam, ut probem, suppono id, quod experientia ipsa videtur demonstrari, & nemo negare potest, inferiusque ex professo ostenditur; dari videlicet in nobis memoriam intellectiuiam, seu rationalem

tionalem, quâ recordamur eorum, quâ prius intelleximus. Vnde duplex ad rem genus intellectio- nis circa obiectum quoduis sensibile in nobis distinguendum est. Alia enim est primaria, quâ primò intellectus noster in eiusmodi obiectum incidit. Alia secundaria, & memoratiua; quâ obiectum semel iam cognitum rursus versamus. Ad cognitionem autem secundariam obiecti sensibili cognitionem inensibilis obiecti reducimus; quia hæc, ut constabit ex dicendis plerumque, aut semper habetur per speciem in memoria asseruatam. Atque ita comparatione speciei secundaria est, etiam si sæpe sit primaria comparatione obiecti; de quo iterum redibit sermo q. 3. *hypoth. 3.* Igitur propositio nostra pro vtraque cognitione tribuit speciem intellectui.

18 Et quidem de cognitione memoratiuâ certissimum esse videtur non ab actu Phantasie provenire immediate; sed ab specie impressa intellectui, eundemque iuvante ad operandum. Primò, quia exensione interna, ut fatentur omnes, relinquatur in memoriâ sensitiuâ species impressa, quâ iterum sentiri possit idem obiectum: ergo potiori iure ex cognitione intellectuâ primariâ relinquatur in memoriâ rationali species impressa, quâ iterum intellectus possit idem obiectum intelligere. Alioquin nulla in nobis esset memoria intellectuâ præteritorum contra suppositionem factam. Secundò, quia concors est omnium Theologorum, Philosophorumque sententia animam rationalem, cum separatur à corpore, ferre secum species rerum, quas hic cognovit, ut earum meminisse possit in eo statu separationis. Igitur eiusmodi etiam speciebus meminit in statu præsentis eorum, quâ prius intellexit.

19 Iam verò, quod non solum ad cognitiones memoratiuas, & secundarias, sed etiam ad primarias dentur species impressæ, atque inherentes intellectui probari potest. Primò, quia vniuersaliter loquendo vniò obiecti cum potentia cognoscitiuâ necessaria est ad cognitionem, ut omnes ferme Philosophi, Theologique consentiant, teste Soar. *lib. 3. de Anim. cap. 1. n. 4.* Huiusmodi autem vniò respectu intellectus nisi per species obiectorum ipsi intellectui inherentes, congruè non potest fieri. Ob id enim Arist. *lib. 2. de Anim. cap. 12. & lib. 3. cap. 1. aliâ 4.* dixit oportere ut intellectus fieret quodammodo ipsa intelligibilia per receptionem formarum, seu specierum eorum, ut illa posset intelligere. Quod etiam docet S. Thom. *1. p. q. 12. art. 2. & q. 14. art. 2.* Et quidem cum potentia reliquæ cognoscitiuæ hominis ad omnes suos actus iuuentur per species intrinsecè sibi inherentes, prout ostendimus q. *sequente*, non est cur intellectus vel ad primarias intellectiones iuuetur actu Phantasie extrinsecò sibi: maxime cum ad memoratiuas, & secundarias species impressas acquirat, ut statutum est. Videtur enim non parum consentaneum, ut ad vtrasque operationes similibus adiuuetur principiis: cum operationes ipsæ similes sint. Secundò, si actus Phantasie ad primariam obiecti intellectiōnem, simul cum intellectu immediate concurreret, haberet vtrique virtutem ad concurrendum semper: cumque semper adsit in nobis eiusmodi actus, quando intellectus intelligit idem obiectum, ut dicendum est *infra, q. 3.* fieret, ut species talis obiecti reseruata in memoria superflua esset, proindeque non reseruaretur contra doctrinam statutam. Ne ergo talis species, quæ sanè reseruari semper dicenda est, superflua sit; dicentur

Pharus Scient. Tom. 1.

dum necessario videtur actum Phantasie non habere virtutem ad causandam, per se intellectiōnem; sed tantum speciem impressam, à quâ fit intellectiō.

Ex dictis igitur concluditur omnem intellectiōnem nostram pro hoc statu, atque omnem speciem impressam intellectui, cuius virtute fit, à sensibili rerum speciebus suam originem capere. Ita quidem, & quemadmodum sensus externi sensui interno subministrant species, quibus ipse eadem obiecta sentire possit, ut exponemus q. *sequente*. Ita etiam sensus internus species intellectui suppeditat, ut eadem obiecta sensata intelligere valeat. Intellectus autem virtute, quam habet sublimiori eorumdem sensibilibus obiectorum speciebus virtutem ad cognoscenda reliqua non sensata, ut explicabimus *inferius disp. 2. q. 3.*

De potentia tamen Dei absolutâ benè potest intellectus humanus absque vllò obiecti concursu, siue per speciem, siue per actum Phantasie præstito intellectiōnem elicere. Quia non est cur Deus talem concursum supplere nequeat, ut contra Agidium de Præsent. *lib. 8. de Beat. p. 2. q. 4.* docent communiter Doctores. De quo suo loco latius agemus, cum sermo sit de visione Dei. Videantur interim Molina *1. p. q. 12. art. 5. disp. 1.* Valent *ibid. p. 3. Vazq. disp. 46. cap. 2.* Arrub. *disp. 20.* Herice. *disp. 47. cap. 2.* Alarc. *Tract. 1. disp. 3. & 4.* Soar. *lib. 2. de Attrib. cap. 16.* Salas *1. 2. tract. 2. disp. 5. sect. 4.* Et apud eos alij plures docentes in simili Beatum immediatè adiutum à Deo speciali concursu posse sine specie impressa, & sine lumine gloriæ visionem intuitiuam elicere, quâ videat ipsum Deum.

QVÆSTIO II.

Quorumnâ obiectorum species, & quonam modo per sensus nostros deriuentur ad intellectum?

H Abere homines quinque omnino sensus externos, Visum videlicet, Audium, Odoratium, Gustum, & Tactum, prorsus indubitatum est. Tradiderunt id Plato in *Theæreto*. Arist. *lib. 3. de Anim. cap. 1.* & cum eis vniuersi interpretes, tam recentes, quam prius. S. Thom. *1. p. q. 78. art. 3.* & cum eo reliqui Theologi. Aug. *lib. 2. de Genes. ad litt. cap. 2.* & *lib. de quant. Anima cap. 23.* Hieron. in *Psal. 141.* Greg. *Homil. 17. in Ezech.* Damasc. *lib. 2. fidei cap. 18.* Nyssen. *Orat. 6. in Cant.* & cum eis alij Patres. Ipsaque experientia manifestissimè demonstrat. Per quam etiam constat aperte Visum in oculis, Audium in auribus, Odoratium in naribus, Gustum in lingua, & palato, Tactum denique in toto corpore, tanquam in propriis organis residere. Organum quippe appellatur ea pars corporis, in quâ sensus corporeus residet. Vocamus autem Visum facultatem videndi, Audium facultatem audiendi, & reliquos pariter. Nec minus certum, & exploratum est apud omnes, esse in nobis, quemadmodum in brutis est, præter istos quinque sensus externos, internum alium magis vniuersalem, qui externorum sensationes, earumque obiecta percipit, & discernit, aliaque insuper circa illa munera exercet prout & experientia itidem clarè notificat, & ex dicendis in decursu clariùs notescet.

Igitur cum per huiusmodi sensus species intellectui

A 3

lectui